

**BREUS APUNTS SOBRE
PEDAGOGIA APLICADA
A LA DOLÇAINA**

**XAVIER
RICHART**

© 2002 per XAVIER RICHART PERIS

Prohibida la reproducció parcial i/o total d'este treball sense consentiment de l'autor.

www.lainestable.com

SUMARI

	<u>PÀGINA</u>
1. Aspectes teòrics.....	4
<u>Definició.....</u>	4
<u>La pedagogia en la dolçaina.....</u>	4
<u>Elements del procés pedagògic.....</u>	4
<u>Principis pedagògics.....</u>	5
<u>L'educació.....</u>	6
2. L'Alumne.....	7
<u>Característiques personals.....</u>	7
<u>Perfil psicològic.....</u>	8
<u>Valors potencials.....</u>	9
3. El Professor.....	11
<u>Qualitats.....</u>	11
<u>Relació directa amb l'alumne.....</u>	11
<u>Motivació de l'alumne.....</u>	13
<u>Avaluació.....</u>	13
4. Tècniques d'estudi.....	14
<u>Psicomotricitat.....</u>	14
<u>Horari.....</u>	14
<u>Temps d'estudi.....</u>	15
<u>Objectius.....</u>	15

1. ASPECTES TEÒRICS

DEFINICIÓ.

La pedagogia es defineix com l'art i la ciència de l'educació. És una ciència perquè el procés pedagògic està basat en un conjunt de coneixements i elements que poden relacionar-se entre si, i també és art perquè el docent és l'encarregat d'aplicar el procés pedagògic de manera personalitzada a cada u dels alumnes en circumstàncies diverses.

Després de definir en la primera part **què** és el que cal ensenyar (ciència: organització i continguts), és necessari suggerir **com** cal fer-ho (art), és a dir, l'estructuració i la planificació prèvia capaç de relacionar i seqüenciar de manera coherent els coneixements a impartir amb un procediment i unes accions pràctiques.

LA PEDAGOGIA EN LA DOLÇAINA

Fins ara, l'ensenyança del nostre instrument s'ha basat en el mitjà habitual de la cultura popular, és a dir, la transmissió de coneixements a partir de la imitació. L'actitud del Dolçainer en el paper de mestre es limitava a mostrar les seues habilitats i coneixements a l'alumne, i l'èxit de l'aprenentatge depenia tant de la seua capacitat d'imitació, com del seu talent innat.

No hi ha dubte que en l'actualitat es disposen de recursos i tècniques que, d'una banda faciliten el camí als que posseïxen unes condicions innates i per una altra, ofereixen l'oportunitat de gaudir del nostre instrument adequant-se al nivell individual, a les diferents aptituds i a la diversa disponibilitat.

Per a portar a terme correctament el pla d'estudis és necessari tractar prèviament certs aspectes sobre pedagogia general perquè servisquen de reflexió abans de la seua aplicació. Basant-se en estos coneixements se citen algunes premisses per a superar les situacions més habituals en l'ensenyança del nostre instrument, les quals han de ser d'obligat estudi per al futur professor de dolçaina.

ELEMENTS DEL PROCÉS PEDAGÒGIC

Alumne

És el subjecte de la pedagogia, és a dir, el ser humà com a objecte de l'educació. L'impuls d'assimilar coneixements i habilitats és inherent al ser humà, ja que al llarg de la seua evolució, este ha sigut el principi bàsic d'adaptació al medi ambient. Si es combina esta funció innata amb la voluntat i la motivació de l'alumne per adquirir coneixements, el procés de l'aprenentatge es realitzarà amb naturalitat.

Matèria

És el conjunt de coneixements i habilitats que és necessari assimilar i desenrotllar ajustant-se a uns objectius de manera lògica i progressiva que facilite l'aprenentatge.

Procediment (didàctica)

És l'art d'ensenyar. És l'aplicació del procés pedagògic que fa de l'ensenyança i l'aprenentatge una vivència compartida entre professor i alumne. És necessari per a l'èxit de l'aprenentatge, utilitzar una metodologia adequada que relacione correctament la matèria amb l'alumne.

Professor

És l'encarregat de portar a bon terme el procés pedagògic, relacionant la matèria i l'alumne a partir d'un procediment.

El professor és el responsable de l'èxit de l'ensenyança, però també de la part més artística, ja que conjuga una mateixa matèria amb les diverses personalitats i qualitats de l'alumne.

PRINCIPIS PEDAGÒGICS

Principi d'Individualització

És el principi de l'eficàcia, el més valorat per la pedagogia moderna.

Es tracta de realitzar una educació individualitzada tenint en compte totes les peculiaritats que diferencien cada alumne, com per exemple:

1. Diferències biològiques: edat, capacitat pulmonar, volum dels llavis, tamany dels dits, etc.
2. Diferències psicològiques: caràcter, sociabilitat, orgull, vocació de líder, etc.

Principi de Socialització

Una de les finalitats de l'educació és la integració de l'alumne en la societat. És necessari que este amplie la seua dimensió social perquè la música és un art que necessita unes relacions personals com:

1. Professor i alumne.
2. Companys d'estudis.
3. Artista i públic.
4. Grups musicals. (Activitat que facilita la intercomunicació).

Principi d'Activitat

És la premissa necessària per al desenrotllament del procés pedagògic. Ara bé, en relació amb la disciplina instrumental, l'activitat no ha de realitzar-se exclusivament durant les classes, sinó que l'alumne ha d'arribar a ser conscient que l'èxit de l'aprenentatge dependrà, en gran manera, del seu treball individual. Per tant, serà absolutament necessària l'adquisició d'uns hàbits d'estudi que comporten la pràctica i l'assimilació de totes les dificultats que se li plantegen al llarg de l'aprenentatge.

Principi de Creativitat.

Tot tipus d'educació comporta moments de creativitat. Esta obté una gran importància quan es tracta de potenciar i agilitzar el procés d'aprenentatge, ja que l'alumne, al sentir-se creador, es torna molt més receptiu.

En la música pot paréixer més fàcil per la seua condició d'art, però no per això fa falta proposar-se grans objectius per a aconseguir una gran originalitat i virtuosisme. Des del primer contacte amb l'instrument es pot trobar, amb un poc d'imaginació, alguna activitat en què l'alumne puga participar d'un procés creatiu, i d'esta manera, es potencia la creativitat des del primer moment.

Principi d'Autonomia.

És l'últim objectiu del procés pedagògic a través del qual l'alumne té que arribar a tindre una completa independència per a quan finalitze el Pla d'estudis.

El professor ha d'aconseguir que l'alumne siga responsable de les seues accions, que conega les seues possibilitats i limitacions, i que siga capaç d'autoavaluar-se en tot moment.

L'EDUCACIÓ.

Cal remarcar que per a ensenyar una matèria concreta i ben definida, és necessari que l'educació de l'alumne siga el més global possible. El professor deu valorar tots els aspectes necessaris i integrar-los convenientment en les seues ensenyances per a garantir l'èxit de l'aprenentatge.

Educació intel·lectual.

Per a dominar qualsevol tipus de disciplina instrumental és necessari assimilar tota una sèrie de coneixements teòrics que possibiliten i expliquen la raó de ser de la matèria a ensenyar.

D'altra banda, també és necessari desenrotllar les habilitats psicològiques necessàries per a poder coordinar i aplicar tots els coneixements de manera coherent.

Educació Ètica

Tracta de la consciència i conducta de l'alumne.

Este tipus d'educació influeix directament en l'eficàcia de l'aprenentatge, ja que l'alumne té que integrar-se en una societat o col·lectiu concret i necessita unes pautes de comportament que faciliten la seua integració en el grup.

D'altra banda, una educació ètica també li permet valorar positivament tot el seu desenrotllament.

Educació Estètica

Tracta de la capacitat per a sentir i comprendre la bellesa.

Perquè l'alumne de dolçaina siga capaç de disfrutar completament de la bellesa musical en el seu instrument, també és necessari que sàpia admirar altres estils musicals i, en la seua justa mesura, les altres belles arts.

Educació Física

L'educació de l'alumne de dolçaina deu tindre com a eix principal la disciplina instrumental. Esta demanda tota una sèrie d'habilitats psicomotrius que deuen ser desenrotllades durant el procés de l'aprenentatge, tals com agilitat, destresa, potència, resistència, etc.

2. L'ALUMNE

CARACTERÍSTIQUES PERSONALS

Edat

L'edat òptima per a començar a deprendre a tocar el nostre instrument se situa aproximadament entre els 12 i 18 anys, depenent de l'experiència musical prèvia de l'alumne.

Cap la possibilitat de realitzar cursos preparatoris amb xiquets i xiquetes de menys de dotze anys, però en este cas és aconsellable utilitzar el "Flabiol valencià", la percussió i/o el cant, i deixar a la dolçaina per a quan estiguen preparats físicament i mentalment.

Està demostrat que la capacitat de deprendre no desapareix mai, però també és cert que la qualitat de recepció i la capacitat d'assimilació (**plasticitat**) va disminuint amb l'edat. Per esta raó, a partir dels 20 anys i sense cap experiència musical prèvia, és aconsellable que l'alumne siga conscient que va a necessitar molt més temps per a aconseguir el nivell desitjat, i sobretot per a mantindre'l.

Esta circumstància és vital que es valore pel professor i l'alumne, ja que oblidar-ho pot comportar frustracions innecessàries.

Físic

Les característiques físiques de l'alumne cal tindre-les molt en compte per a desenrotllar correctament una ensenyança individualitzada.

La dolçaina requereix un gran esforç físic per a ser interpretada correctament. Per esta raó cal convèncer l'alumne perquè cuide correctament el seu cos, ja que un bon estat de salut influeix positivament en la qualitat de l'aprenentatge i de la interpretació. També ha de saber que certs trastorns físics i psíquics poden afectar els seus progressos, com per exemple, els problemes respiratoris, l'anèmia, tendència a la depressió, etc.

D'altra banda, la tècnica instrumental deu aplicar-se a partir d'uns moviments i posicions estàndard, però adaptant-les, en la mesura que es puga, a les característiques físiques de l'alumne. En cada cas concret haurà de valorar-se cada part del cos que participe en l'emissió del so, com la forma dels llavis, capacitat toràcica, tamany dels dits, etc., i controlar la seua adaptació a l'instrument, i al revés, si es pot.

Cultura General i Musical

Encara que la matèria siga la mateixa per a tots els alumnes, la manera de seqüenciar-la, d'exposar-la i explicar-la no té perquè coincidir. Per esta raó és important analitzar el nivell d'estudis i el de cultura general i musical per a utilitzar el llenguatge apropiat en cada subjecte.

El punt de partida sempre deu estar en concordança amb el nivell cultural de l'alumne, sent el professor qui deu adaptar-se a ell.

Si l'alumne posseïx coneixements previs del llenguatge musical és un gran avantatge, si no, cal motivar-lo perquè deprenega.

També cal valorar si ja toca un altre instrument musical i el nivell en què ho fa, ja que poden existir certes incompatibilitats que caldrà tindre en compte.

Si el nou alumne ja toca la dolçaina i el que vol és reciclar-se, cal conèixer el seu nivell, la metodologia que ha utilitzat i l'ambient on es mou. I d'esta manera evitarem possibles traumatismes.

Habilitats innates.

L'alumne pot posseir de manera innata certes habilitats que el predisposen favorablement cap a la disciplina instrumental, però també pot tindre problemes psicomotors que serà necessari esbrinar per mitjà d'unes senzilles proves rítmiques i d'entonació.

Una habilitat molt important és la capacitat d'imitació, imprescindible per al correcte aprenentatge.

Instrumental

Cal comprovar que el seu instrumental tinga la qualitat suficient, i si no és així, motivar-lo perquè l'aconsegueisca.

L'alumne sol tindre una tendència natural per a intentar solucionar els problemes, i no té perspectiva suficient per a saber si és problema seu o de l'instrument, per la qual cosa el professor ha de vigilar este aspecte perquè no es produïsquen hàbits incorrectes degut a un deficient instrumental (dolçaina, tudell i sobretot, la canya).

PERFIL PSICOLÒGIC.

El Caràcter.

El caràcter d'una persona és una característica natural que difícilment pot modificar el professor. Ara bé, en benefici d'una bona educació, el docent ha d'intentar potenciar els punts dèbils de l'alumne i proporcionar-li solucions i estratègies per a poder superar les situacions normals en la disciplina instrumental.

La Timidesa.

Encara que la timidesa pot ser un aspecte un tant de negatiu en l'aprenentatge instrumental, esta pot ser parcialment superada si l'alumne arriba al convenciment que una bona formació i preparació pot compensar la seua falta de valor a l'hora de manifestar-se en públic. Per a aconseguir este objectiu, en primer lloc cal procurar que l'alumne arribe a vèncer la seua timidesa en la relació directa amb el seu professor, i d'esta manera, a l'existir una bona comunicació, el procés pedagògic es desenrotlla amb més eficàcia.

L'Audàcia.

L'audàcia pot ser beneficiosa per a l'alumne si este és conscient en tot moment de les seues possibilitats reals, que en tots els casos sempre tenen un límit. Si es manifesta temerària i inoportuna, cal fomentar la reflexió prèvia davant de les accions impulsives, sobretot perquè l'alumne no perda la confiança amb si mateix.

La Pacència.

Encara que és obvi que el professor ha de tindre una actitud tranquil·la i sense ansietats, per a ell és una obligació professional, mentres que per a l'alumne és una disciplina que haurà de desenrotllar a partir de les motivacions del professor.

Durant el procés d'aprenentatge l'alumne deu tindre una perspectiva clara de què és el que ha de dependre. En primer lloc, per a aconseguir superar un objectiu o assimilar una habilitat concreta és necessari que la comprega amb demostracions del professor o a partir de bons exemples, però immediatament cal indicar-li que es necessita un temps determinat per a poder dominar-ho.

Si l'alumne no és prou pacient, esta situació pot provocar-li certa ansietat, i és quan cal fer-li comprendre que només amb l'estudi i la pràctica enfocades adequadament es pot aconseguir l'èxit en la disciplina instrumental.

La Iniciativa.

La iniciativa és una característica indispensable que deu potenciar-se. L'alumne, a l'acabar el procés pedagògic, deu sentir-se segur en la seua independència, ja que no comptarà amb l'acostumada ajuda del professor.

El cas contrari, és a dir, un alumne amb una docilitat excessiva, és a la llarga, contraproductiu. El professor deu vigilar que no sols es complixen les seues ordres directes, si no que, a més estes han sigut reflexionades.

D'altra banda, un alumne que es mostra en excés rebel, deu ser tractat amb tanta energia com amb tacte, i sempre utilitzant les armes del raonament, no les agressives.

VALORS POTENCIALS

L'Instint.

En el ser humà, l'instint de dependre i la superació personal està implantat en els seus gens, ja que és imprescindible per al seu desenrotllament i adaptació al medi en què habita. Per esta raó, si el professor té en compte l'instint natural de l'alumne i el potencia, l'aprenentatge de la dolçaina resulta molt més fluid.

Una altra característica innata en els sers humans és l'esperit creador i descobridor, la majoria de nosaltres obté plaer quan descobrim o creem alguna cosa original. Per esta raó, si s'aconsegueix enfocar els plantejaments dels nous objectius de manera que siga l'alumne qui descobrisca la necessitat de dependre, es potenciarà el poder de deducció i de creació, i l'aprenentatge serà molt més gratificant i efectiu.

Finalment cal considerar la capacitat que té l'alumne per a la imitació (conscient o inconscientment), per la qual cosa el professor deu vigilar molt els seus comentaris i interpretacions, ja que és el primer model que l'alumne copiarà.

La Intel·ligència

Les aptituds psicològiques de l'alumne també són un aspecte imprescindible per a enfocar correctament la seua educació. La música com a art i ciència que és, necessita un cert grau de comprensió de l'abstracte, que si no es té de natural, caldrà potenciar-ho.

En casos especials caldrà efectuar tàctiques concretes per a superar certes eventualitats, però per regla general, la intel·ligència es va desenrotllant progressivament durant el procés d'aprenentatge, encara que sempre tenint en compte el nivell primari de l'alumne.

La Relaxació.

Un dels factors que més influïxen en la capacitat d'assimilació de l'alumne és el seu estat de relaxació. Està demostrat que quan més tranquil i seré estiga, existixen més possibilitats que l'alumne compregua exactament el que ha de dependre, i sobretot, se sensibilitza la capacitat d'imitació.

És necessari que l'alumne arribe a aconseguir un estat mental que: d'una banda permeta gaudir i disfrutar, i per una altra evadir-se en les situacions extremes.

Sentit de la Responsabilitat.

Quan un individu decidix dependre a tocar un instrument i es convertix en alumne, deu ser conscient que ha d'assumir una sèrie de disciplines per a traure el major rendiment al seu aprenentatge.

La idiosincràsia de l'ensenyança instrumental implica una gran voluntat per dependre, i encara que el professor té una gran responsabilitat en el procés, és l'alumne qui en última instància deu d'assumir-la.

Per tant, si l'alumne no té una verdadera vocació per l'estudi, serà necessari potenciar-li-la, perquè en el cas contrari, no aconseguirà superar el compromís adquirit.

Sentit de l'Eficàcia.

La disciplina instrumental requereix una gran dedicació per a poder comprendre, i sobretot desenrotllar, les habilitats necessàries. Des del primer moment, cal ensenyar-li a l'alumne a treballar correctament durant l'estudi personal per a obtenir el màxim rendiment en el temps invertit, per la qual cosa és imprescindible potenciar el sentit de l'eficàcia perquè la motivació i el nivell aconseguit no decaïguen.

Sensibilitat Artística.

La sensibilitat artística pot i ha de ser potenciada en l'alumne perquè pugui arribar a comprendre i disfrutar en les seues activitats artístiques i, sobretot per a despertar l'esperit creador que el ser humà porta dins.

Encara que és cert que en alguns casos concrets esta característica és innata en l'alumne, en la majoria deu desenrotllar-se a partir d'unes experiències que vagen acumulant coneixements en el seu subconscient de manera natural.

L'audició és molt important en el desenrotllament de l'aprenentatge de l'alumne, ja que li proporciona esquemes i models que conscientment o inconscientment copiarà quan realitze la seua pròpia interpretació.

3. EL PROFESSOR

QUALITATS

La formació tècnica i artística d'un professor en la seua matèria és imprescindible per a realitzar correctament el seu treball, però també deu reunir altres qualitats per a poder desenrotllar correctament la seua funció com a pedagog. Estes qualitats, de manera global, són:

Vocació per la Docència.

És molt important que el professor gaudisca amb el seu treball, en primer lloc, perquè l'alumne es veja motivat, i en segon lloc, en benefici del seu estat anímic, sobretot si està exercint la seua professió durant molt de temps.

Temperament.

És el professor, com a primer responsable del procés pedagògic, el que ha d'intentar millorar la situació emocional de l'alumne. Ha de posseir un temperament tranquil, realitzar accions premeditades i no deixar-se portar per impulsos que puguen afectar negativament l'estat anímic de l'alumne.

Psicologia.

Deu posseir dots de psicòleg per a poder comprendre i potenciar adequadament el seu alumne.

És el professor qui deu adaptar-se a les característiques personals de l'alumne, i no al contrari, sobretot al principi de l'aprenentatge.

Esperit d'investigació.

En benefici del progrés i sobretot de la salut mental del professor, és necessari fomentar l'esperit d'investigació en la docència. No cal ser conformista, és millor plantejar-se que qualsevol sistema pedagògic que funcione bé, segur que pot arribar a ser millor i més efectiu.

En el pas del temps, qualsevol canvi en el procés pedagògic, pot ser positiu, encara que només siga per a combatre la monotonia.

RELACIÓ DIRECTA AMB L'ALUMNE

La docència en la dolçaina implica una relació quotidiana amb l'alumne que pot arribar a ser molt duradora. El professor deu tindre en compte esta circumstància des del primer moment i obrar en conseqüència.

Un bon docent ha de ser capaç de transmetre i comunicar. És el que incita a participar del treball, qui accepta les idees de l'alumne a través del diàleg, i convertix l'autoritat que este li atorga en una disciplina compartida. D'altra banda, també ha de deixar-se portar per la intuïció, però sempre a partir d'una planificació prèvia.

El professor deu ser creatiu i tindre reflexos per a poder superar amb facilitat tots els problemes inesperats de l'alumne.

Confiança.

És molt important que l'alumne confie plenament en el professor per a aconseguir la màxima rendibilitat en l'aprenentatge. Cal tindre en compte que l'ensenyança individualitzada pot comportar certa tensió en l'alumne perquè este es troba sol amb el professor, i en certes ocasions, serà molt aconsellable establir diàlegs sobre qualsevol tema, encara que no siga estrictament de la matèria.

En les possibles frustracions que l'alumne puga sofrir quan no aconseguisca superar algun exercici en l'eficàcia acostumada, el professor ha de ser qui més el comprega i l'ajude en un primer moment, però també qui li done una xicoteta i personalitzada reprimenda per a intentar reforçar el seu instint de superació.

D'altra banda, és necessari el comprendre que els possibles errors són comuns a tots els alumnes en la mateixa fase del procés educatiu.

Primer Contacte.

El primer contacte és el més crític per al professor i l'alumne. El professor s'adona que l'alumne no sap res de res, i l'alumne no té ni idea ni perspectiva alguna del que implica interpretar una sola nota amb la dolçaina. Esta situació és complicada perquè fer sonar el nostre instrument és un conjunt de posicions, moviments i pensaments que deuen estar perfectament coordinats, i no es pot resumir tot en un sola acció.

Tenint en compte les premisses anteriors és imprescindible que el professor tinga meditada la manera concreta de començar i el desenrotllament de les explicacions, per la qual cosa haurà de conèixer a la perfecció tot el procés i cada una de les parts que intervenen en la interpretació amb la dolçaina de manera detallada.

Espill.

Normalment, l'alumne considera el professor com un model a seguir i no únicament com un guia. Esta circumstància cal tindre-la molt en compte perquè es produïx de manera natural i inconscient. Per esta raó, convé mostrar sempre l'alumne una actitud positiva i coherent, i així convertir-se en un bon exemple d'interpretació musical i de comportament.

D'altra banda, és comprensible i natural que al professor se'l considere com un líder en la seua matèria. Ara bé, si les relacions amb l'alumne es veuen afectades negativament, pot produir-se el cas contrari i convertir-se en el seu antagonista, una situació molt desagradable que sens dubte afectarà a tot el procés.

Classe Individual i Col·lectiva.

Per a educar completament l'alumne de dolçaina és necessari que este disfrute d'ambdós classes. La classe individual és imprescindible perquè vaja seguint el seu propi ritme i perquè puga ser correctament avaluat pel professor. En la classe col·lectiva, l'alumne adquirix una dimensió social i una experiència musical amb altres individus que possibilita la pràctica de la posada en escena, al mateix temps que compara el seu nivell amb els altres companys.

MOTIVACIÓ DE L'ALUMNE.

Com motivar-lo

La motivació és un dels factors més importants en el procés pedagògic. Ara bé, el primer que deu estar motivat és el professor. Està perfectament demostrat que si este perd interès en els resultats o comentaris de l'alumne i realitza la classe sense motivació, la qualitat de l'aprenentatge es veu considerablement afectada.

Per a motivar l'alumne és important conèixer-lo bé per a saber quals són les seues inèrcies naturals, és a dir, els seus gustos i preferències respecte a l'instrument i el tipus de relació personal que preferisca. D'esta manera es pot aconseguir un aprenentatge més fluid, sincer i amb menys sacrificis.

Afició i diversió

És molt important mantindre l'afició en l'alumne. En la majoria dels casos és el motiu principal pel qual es decidixen a tocar la dolçaina, ho fan simplement perquè els agrada. Esta sensació deu persistir sempre, i quan se li exigixen xicotets sacrificis deuen exposar-se com a jocs o xicotets reptes.

D'altra banda cal motivar-lo perquè participe i gaudisca d'audicions i també, de les festes més significatives de la nostra cultura popular i sobretot les del seu poble o comarca, aconseguint, simultàniament, una bona integració en el seu hàbitat natural.

Repte personal

Els possibles sacrificis personals que haja de sofrir l'alumne deuen enfocar-se com a al·licients i com a reptes personals. L'aprenentatge és més efectiu si l'alumne disfruta quan realitza correctament un exercici perquè arriba a comprendre que un sacrifici equival a superar-se a un mateix.

També és positiu fomentar la sana competició entre els alumnes, però sobretot amb un mateix. L'alumne ha d'assimilar que una dificultat superada implica una habilitat aconseguida.

AVALUACIÓ

El professor és l'encarregat d'avaluar els progressos o carències de l'alumne, sent necessari comunicar-li periòdicament les seues observacions per a situar-lo en el punt adequat de la programació. D'esta manera, arriba a conèixer les seues possibilitats reals i s'eviten situacions no desitjades.

A part dels controls periòdics al finalitzar cada etapa, el professor deu avaluar el procés d'aprenentatge de manera periòdica, en cada classe si és possible. D'esta manera, els problemes són detectats immediatament i s'eviten els possibles vicis que tant costen de superar. Si es permet que algun contingut o habilitat no estiga correctament assimilat sorgiran punts dèbils en l'alumne que poden aflorar posteriorment i que arribaran a influir negativament en la seua motivació i aprenentatge.

4. TÈCNiques D'ESTUDI

Estudiar no sols significa repetir obres o exercicis fins a l'esgotament, és necessari que l'alumne siga conscient que ha d'assimilar unes tècniques d'estudi específiques del seu instrument per a traure el major rendiment al temps emprat. Per esta raó és imprescindible que l'alumne i el professor reflexionen sobre els següents conceptes:

PSICOMOTRICITAT

Si la música consistix en coordinar sons en el temps a partir de les accions que l'intèrpret realitza sobre un instrument, és imprescindible que l'alumne desenrotlle unes habilitats psicomotrius específiques que li permeten coordinar el pensament amb unes accions físiques concretes, i a més, amb una gran exactitud i subtileza.

La disciplina instrumental no tracta exclusivament que l'alumne arribe a conèixer uns conceptes específics, sino que es basa en una pràctica contínua i controlada dins del procés d'aprenentatge que fa desenvolupar la psicomotricitat.

El professor deu tindre molt en compte el temps necessari per al desenrotllament normal de cada fase valorant en tot moment les possibilitats de cada alumne. Cal respectar el seu ritme personal en la mesura que es puga, i intentar que l'aprenentatge siga una progressió lògica i no traumàtica.

HORARI.

Els humans som sers de costums, quan aconseguim que una activitat concreta es convertisca en hàbit, funcionem més relaxats i ens augmenta la capacitat de concentració. Per esta raó, com més concret i precís siga l'horari d'estudi diari més augmentarà el rendiment, per la qual cosa és aconsellable començar i acabar a la mateixa hora tots els dies i programar-se els descansos necessaris en el mateix moment.

TEMPS D'ESTUDI INSTRUMENTAL EN CADA GRAU.

Aproximadament i depenent de cada situació concreta, el temps recomanat d'estudi personal és:

- **Grau elemental:** 60 minuts diaris. Descans setmanal d'1 dia.
- **Grau mitjà:** 2 hores diàries. Descans setmanal d'1 dia.
- **Grau superior:** 4 hores diàries. Descans setmanal d'1 dia.

SEQÜÈNCIA.

Una altra manera per a fomentar que l'estudi es convertisca en un hàbit i per tant augmente el rendiment, és organitzar-se el temps invertit de manera que tots els continguts es treballen el més periòdicament possible i amb el mateix orde. Com a exemple, i només com a punt de referència, pot servir la següent seqüència amb el supòsit d'un alumne de grau mitjà que dispose de dos hores aproximadament.

1. Calfament i posada al punt de la canya. Notes llargues amb afinador. 5 minuts.
2. Articulació. Estudis amb metrònom. De 15 a 20 minuts.
3. Digitació. Estudis amb metrònom. De 15 a 20 minuts.
4. Afinació. Exercicis amb l'afinador electrònic. 5 minuts.
5. Descans de 5 a 10 minuts. Si hi ha la possibilitat, en ocasions és preferible estudiar en dos sessions de matí i vesprada.
6. Expressió. De 10 a 15 minuts.
7. Obra nova. 20 a 30 minuts.
8. Repertori. Resta del temps.

OBJECTIUS

Un aspecte que millora l'efectivitat és que l'alumne siga conscient en tot moment de l'objectiu que cal superar i de les parts del cos que cal desenrotllar. És aconsellable treballar per separat cada habilitat, d'esta manera, si s'està treballant l'articulació, cal donar la màxima importància a la llengua i a la capacitat de concentració en primer lloc, deixant a l'afinació per a més endavant, quan es vagen dominant els altres aspectes.

També és aconsellable afrontar les dificultats tècniques per separat i en exercicis específics. Quan en una obra ens trobem amb una dificultat, és millor eixir-se d'ella i treballar el problema per separat, a fi que l'esforç i la tensió generades no influeixen negativament en l'expressió musical.